

Cesta vedy a hermeneutika viery v prístupe k biblickým textom.

Anton Fabian

Abstrakt

Príspevok pojednáva o prístupových cestách na čítanie Biblie. Cesta sekularizovanej hermeneutiky znamená racionalistický a humanistický prístup, ktorý vylučuje historický zásah Boha v dejinách. Druhá možnosť je hermeneutika viery, čiže lectio divina, čo znamená, že komplexné pochopenie textu je možné len tam, kde je živý vzťah k tomu, čo sa číta, čiže číta kľúčom viery.

Kľúčové slová

Hermeneutika, lectio divina, historicko-kritická metóda, postoj viery

Abstract

The article deals with the access way to Bible reading. Secular hermeneutics means rationalistic and humanistic approach, that excludes historical intervention of God in history. The second option is hermeneutics faith, or lectio divina, which means that a complex understanding of the text is possible only for those, who have a living relationship to what he reads, or reads in the key of faith.

Keywords

Hermeneutics, lectio divina, historical-critical method, attitude of faith

Úvod

V ostatných storočiach sa dá pozorovať veľký rozmach záujmu o Bibliu, jednak ako o dielo literárne, ale aj ako skutočnosť náboženskú. Prístupové cesty k tomuto dielu môžu byť rôzne. V tomto príspevku sa sústredíme na dve z nich: jedna je osvietencko – racionalistická a druhá religiózna.

1. Cesta vedy

Pod výrazom „cesta vedy“ rozumieme sekularizovanú hermeneutiku, to znamená taký prístup k biblickým textom, ktorý je daný racionalitou, schopnosťou človeka teoretizovať, špekulovať, analyzovať, ale vždy berúc do úvahy iba to, čo je rozumom poznateľné, uchopiteľné, merateľné a verifikovateľné. Tento prístup vylučuje možnosť, že by Boh mohol vstupovať do života ľudí a hovoril ku nim ľudskými slovami...¹ Pozitivistická sekularizovaná hermeneutika má svoj základ v presvedčení, že Boh sa neobjavuje v ľudských dejinách. Keď sa zdá, že niekde konal, podľa tejto hermeneutiky ho treba vysvetliť iným spôsobom, alebo ho zredukovať na čisto ľudský prvok.

V dôsledku toho jestvujú také interpretácie Biblie, pri ktorých exegetická činnosť sa obmedzí len na jednu rovinu – biblia je iba textom minulosti: „Možno z neho vyvodiť morálne dôsledky, poučiť sa o dejinách, ale kniha vo svojej podstate hovorí len o minulosti, exegéza už nie je skutočne teologická, ale stáva sa iba historiografiou, históriou literatúry.“² Pri

¹ Porov. BENEDIKT XVI. *Prejav na 4. Národnom cirkevnom zasadaní v Taliansku, 2006*. In: AAS 98 (2006) 804-815.

² BENEDIKT XVI. *Prejav na 12. generálnom zasadaní Synody biskupov, 2008*. In: Insegnamenti IV, 2 (2008) 493.

takejto redukcii sa zaznáva prístup vierou, čiže možnosť uchopiť udalosť zjavenia Boha skrze Ježiša z Nazareta, ktorá sa nám podáva živou Tradíciou a Písmom.

Ide teda o filozofickú hermeneutiku, ktorá má svoju hodnotu, ale komplexnosť v prístupe k Biblii vyžaduje ešte čosi viac. Sekularizovaná hermeneutika popiera možnosť vstupu Božej prítomnosti do dejín. Prijatie takejto hermeneutiky v súvislosti s teologickým bádáním nevyhnutne vyvoláva dualizmus: buď (1) uznávame exegézu, ktorá prebieha len na racionálnej úrovni a zanedbávame exegézu spojenú s mystagógiu, alebo (2) teológia sa bude otvárať len pre humanistickú spiritualitu zmyslu Biblie, ktorá nepotrebuje Božie zjavenie (VD čl. 35), čiže sa nepočíta s tajomstvom Božieho konania.

Ján Pavol II. (1920 - 2005) v encyklike *Fides et ratio* (1998) tvrdí, že „neslobodno podceňovať nebezpečenstvo, ktoré spočíva vo vôli odvodiť pravdu Biblie z uplatnenia jedinej metódy, a zabúdať pritom na potrebu širšieho výkladu, ktorý by umožnil dostať sa k plnému zmyslu textov. Tí, čo sa venujú štúdiu Biblie, musia vždy pamätať, že aj rozličné hermeneutické metódy majú v základe určitú filozofickú koncepciu. Treba ju však pred uplatnením na posvätné texty dôsledne preskúmať“³

2. Cesta viery - *Lectio divina*

Iný prístup k práci s Bibliou predstavuje hermeneutika viery. Znamená to čítať a rozjímať Božie slovo nielen ako román, poéziu, dejepis alebo detektívku, ale očami viery. Biskupská Synoda (2008) a neskôr exhortácia Benedikta XVI. *Verbum Domini* (2010) zdôrazňujú „*lectio divina*“, ktoré je umožňujú hľadajúcemu človeku otvoriť poklad nadčasovej múdrosti, a aj stretnutie s Kristom, ako osobným Ideálom.⁴

Lectio divina začína sa čítaním (*lectio*) textu, ktorý vyvoláva otázku o autentickom poznaní jeho obsahu: čo hovorí biblický text sám osebe? To znamená ochotu čitateľa vymaniť sa zo svojich vlastných myšlienok a dať zaznieť slovu, ktoré je nadčasové.⁵

Potom nasleduje meditácia (*meditatio*), v ktorej si kladieme otázku: Čo hovorí biblický text nám? Tu sa má každý osobne, ale aj ako súčasť spoločenstva nechať osloviť a vystaviť jeho otázkam, lebo nejde o slová, vyslovené v minulosti, ale v prítomnosti.

Nasleduje chvíľa modlitby (*oratio*), ktorá predpokladá otázku: Čo hovoríme my Pánovi ako odpoveď na jeho slovo? Môže to byť vo forme žiadosti, prosby, vďaky alebo oslavy. Tým nás Božie slovo premieňa.

Záver *lectio divina* tvorí kontemplácia (*contemplatio*), pri ktorej si ako Boží dar osvojujeme jeho pohľad na náš svet a život. Pýtame sa: Akú zmenu myslenia, srdca a života od nás žiada Božia múdrosť? Pavol z Tarzu v Liste Rimanom hovorí: „Nepripodobňujte sa tomuto svetu, ale premeňte sa obnovou zmysľania, aby ste vedeli rozoznať, čo je Božia vôľa, čo je dobré, milé a dokonalé“ (Rim 12, 2). Kontemplácia v nás takto začína vytvárať nadčasový pohľad na svet, pohľad Božej múdrosti a rodí v nás „Kristovo zmysľanie“ (1 Kor 2, 16).

Celé *lectio divina* by nemalo zmysel, keby neprešlo do činnosti (*actio*), čo znamená podnieť život hľadajúceho človeka, aby sa v láske stal darom pre druhých.⁶

³ JÁN PAVOL II. *Fides et ratio*, 1998. In: AAS 91 (1999) čl. 55.

⁴ Porov. SYNODA BISKUPOV: Záverečné posolstvo, III, 9. Rim 2008.

⁵ Porov. MASINI, M.: *Lectio divina*. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladateľství 1993.

⁶ Porov. MASINI, M.: *Lectio divina*. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladateľství 1993.

Konkrétnym príkladom chápaného prijatia biblického slova je pre nás Ježišova matka Mária, o ktorej Lukáš píše: „Zachovávala všetky tieto slová vo svojom srdci a premýšľala o nich“ (Lk 2, 19; porov. 2, 51). Grécke výraz „rhéma“ môže znamenať „vec“ a aj „slovo“. Zachovávať – po grécky „diatérein“ má podobný zmysel ako „syntérein“, čo znamená dávať dohromady, preberať, porovnávať, radiť sa – čím sa myslí mentálny proces. Mária teda dokázala nachádzať hlboké jadro, ktoré spája zdanlivo rôznorodé udalosti, skutky a veci vo veľkom Božom pláne.⁷

3 Prvé kresťanské storočia

Existuje veľká patristická tradícia, ktorá vždy odporúčala pristupovať k Písmu v dialógu s Bohom. Aurelius Augustín (354 - 430) hovorí: „Tvoja modlitba je tvoje slovo, ktorým sa obraciaš k Bohu. Keď čítaš, hovorí k tebe Boh. Keď sa modlíš, hovoríš ty k Bohu.“⁸

Origenes (185 – 253), jeden z učiteľov takéhoto čítania Biblie, tvrdí, že viac ako štúdium Písma je dôverný vzťah s Kristom a modlitba. Presvedčený je, že privilegovanou cestou k poznaniu Boha je láska a že nemožno dosiahnuť autentickú „scientia Christi“ bez toho, že by sa doň človek nezamiloval. V Liste alexandrijskému teológovi Gregorovi odporúča: „Venuj sa lectio božských Písem, konaj to vytrvalo. Zaviaz sa konať si lectio s úmyslom veriť a páčiť sa Bohu. Ak sa počas lectio ocitneš pred zatvorenými dverami, klop a otvorí ti strážca... Venuj sa lectio divina, hľadaj oddane a s neochvejnou dôverou v Boha zmysel božských Písem, ktorý je v ňom ukrytý vo veľkej šírke. Nemôžeš sa však uspokojiť len s klopaním a hľadaním: Aby si pochopil Božie veci, nevyhnutne potrebuješ oratio. Práve na to nás vyzval Ježiš, ktorý nepovedal len: hľadajte a nájdete a klopte a otvorí sa vám, ale dodal aj toto: Pýtajte si a dostanete.“⁹

V súlade s tým, čo už celé storočia poznáme ako „lectio divina“, aj v súčasnej teológii sa zdôrazňuje požiadavku na rozjímavý prístup k posvätnému textu, ako základnému prvku duchovného života každého hľadajúceho človeka v rozličných službách a životných stavoch.¹⁰ Nadčasová múdrosť je totiž základom každej autentickkej kresťanskej spirituality. Bolo to vyslovené už na Druhom vatikánskom koncile v konštitúcii Dei Verbum, ktorá „vyzýva všetkých veriacich, (...) nech sa ochotne a s radosťou oboznamujú s posvätným textom buď prostredníctvom posvätnej liturgie, ktorá oplýva Božimi výrokmi, alebo nábožným čítaním, prípadne pomocou iných na to vhodných prostriedkov a podujatí, ktoré sa dnes všade chvályhodne šíria... Nech však pamätajú, že čítanie Svätého písma má sprevádzať modlitba“.¹¹

4. Historicko – kritická exegéza

Metóda historickej analýzy textu znamená iný prístup k Biblii, ako bol opísaný v lectio divina. Ide o prístup racionálny, literárno-vedecký, ktorý uprednostňuje historicko- kritickú metódu, štúdium literárnych druhov a kontextualizáciu ako základné prvky na pochopenie biblických textov.

Čo sa týka historických faktov, o nich platí, že sú konštitutívnou dimenziou kresťanskej viery. „Dejiny spásy nie sú mytológiou, ale skutočnými dejinami, a preto ich treba študo-

⁷ Porov. JOHNSON, L.T.: Evangelium podle Lukáše. Sacra Pagina. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladateľství 2005, str. 81.

⁸ AUGUSTINUS, A.: Enarrationes in psalmos, 85, 7: Patrologia Latina 37, 1086.

⁹ ORIGENES, Epistula ad Gregorium, 3: Patrologia Graeca 11, 92.

¹⁰ Porov. SYNODA BISKUPOV: Propositiones 9.22. Rím 2008.

¹¹ DRUHÝ VAT. KONCIL: Dei Verbum, čl. 25. Rím 1965.

vať metódami seriózneho vedeckého bádania.“¹² Je to zjavné z reality vtelenia opísaného slovami: Verbum caro factum est (Jn 1, 14). Štúdium Biblie si preto vyžaduje znalosť a vhodné použitie týchto výskumných metód.

Štúdium litery, vonkajšej formy, vedecký prístup k Biblii je správny vtedy, ak ide ruka v ruke s osobnou religiozitou. Jednota dvoch úrovní interpretácie Biblie v konečnom dôsledku predpokladá harmóniu medzi vierou a rozumom. Na jednej strane je potrebná viera, ktorá pri zachovaní správneho vzťahu so zdravým rozumom nikdy nezdegeneruje do fideizmu, ktorý by sa vo vzťahu k Biblii stal oporou fundamentalistických výkladov. Na druhej strane je nevyhnutné, aby rozum, skúmajúci dejinné prvky, prítomné v Biblii, zostal otvorený a apriori neodmietal všetko, čo presahuje jeho dimenzie.¹³

Je pravda, že štúdium Biblie sa intenzívnejšie rozvinulo v modernej dobe, zároveň však treba povedať, že v cirkevných dejinách vždy existovala aj láska k štúdiu „litery“. Stačí tu spomenúť mníšsku kultúru, ktorej napokon vd'áčime aj za základy európskej kultúry, pri koreňoch ktorej stojí záujem o slovo. Túžba po Bohu zahŕňa lásku k slovu vo všetkých jeho rozmeroch. Ako píše Benedikt XVI.: „pretože v biblickom slove Boh kráča ku nám a my k nemu, treba sa učiť, ako preniknúť do tajomstva jazyka, pochopiť ho v jeho štruktúre a v spôsobe vyjadrovania. Tak práve z dôvodu hľadania Boha sa stávajú dôležitými aj profánne vedy, ktoré nám ukazujú cesty k jazyku“.¹⁴

Ak sa má Písmo interpretovať v tom istom Duchu, v ktorom bolo napísané, je potrebné rešpektovať tri základné kritériá:

1. vykladať text s ohľadom na jednotu celého Písma, čo sa dnes nazýva kánonická exegéza;
2. brať do úvahy živú Tradíciu celej Cirkvi; a napokon
3. dodržiavať analógiu viery: „Iba tam, kde sa zachovávajú obe metodologické roviny – historickokritická a teologická –, možno hovoriť o teologickej exegéze, zodpovedajúcej Biblii.“¹⁵

Z toho vyplýva, že práca literárneho vedca sa koncentruje na rozlíšenie prameňov, určenie foriem, alebo vysvetlenia literárnych postupov. Cieľ svojej práce však dosiahne až vtedy, keď doplní svoje bádanie o teologickú dimenziu viery, vďaka ktorej objasní zmysel biblického textu ako aktuálneho Božieho slova.¹⁶

5. Pôvodný priestor biblickej interpretácie – spoločenstvo veriacich

Autentická hermeneutika Biblie je možná len vo viere Božieho ľudu, ktorý sa zišiel na oslavu Pána, gr. ecclesia, teda v Cirkvi. Čiže pôvodným miestom pre interpretáciu Biblie je život spoločenstva veriacich, ono dáva výkladu potrebný rámec.

V dokumente Pápežskej Biblickej komisie sa uvádza: „Tradície viery utvárali životné prostredie, do ktorého sa zapojila literárna činnosť autorov Svätého písma. Toto zapojenie sa zahŕňalo aj účasť na liturgickom živote a na vonkajších aktivitách spoločenstva, na jeho duchovnom živote, na jeho kultúre a radoostiach i bolestiach jeho dejinného osudu. Interpretácia

¹² BENEDIKT XVI., Prejav na 12. generálnom zasadaní Synody biskupov (14. októbra 2008): Insegnamenti IV, 2 (2008), 492; porov. Propositio 25.

¹³ BENEDIKT XVI.: Verbum Domini, čl. 36. Rím 2008.

¹⁴ BENEDIKT XVI., Príhovor ku kultúrnej obci v „College des Bernardins“ v Paríži (12. septembra 2008): AAS 100 (2008), 722 – 723.

¹⁵ Porov. SYNODA BISKUPOV: Propositio 37. Rím 2008.

¹⁶ Porov. PÁPEŽSKÁ BIBLICKÁ KOMISIA, Interpretácia Biblie v Cirkvi (15. apríla 1993), III, C, 1: Enchiridion Vaticanum 13, č. 3065.

Svätého písma si preto vyžaduje, aby sa podobným spôsobom exegéti zúčastňovali na celom živote a celej viere spoločenstva veriacich vo svojich časoch.“¹⁷

Pred mnoho tisíc rokmi liturgia bola kolískou Biblie. Dodnes sú v nej rozličné hymny a chvály prevzaté z liturgie. Vzťah liturgie a Biblie platí aj dnes v tom zmysle, že autentický výklad Biblie potrebuje rámec cirkevného spoločenstva.

Potvrďuje to aj Petrov list: „Nijaké proroctvo v Písme nepripúšťa súkromný výklad. Lebo proroctvo nikdy nevzišlo z ľudskej vôle, ale pod vedením Ducha Svätého prehovorili ľudia poslaní od Boha“ (2 Pt 1, 20 – 21).

Hieronym (347 - 420) pripomína, že Písmo nemôžeme nikdy čítať sami. Narážame na príliš veľa zatvorených dverí a ľahko sklzneme do omylu. Biblia bola písaná Božím ľudom a pre Boží ľud z inšpirácie Božieho Ducha. Len v tomto spoločenstve Božieho ľudu môžeme vstúpiť do jadra pravdy, ktorú nám chce povedať sám Boh. Hieronym, pre ktorého „neznalosť Písma je neznalosť Krista“,¹⁸ tvrdí, že eklezialita biblickej interpretácie nie je požiadavka uložená zvonku. Táto kniha je vlastne hlasom putujúceho Božieho ľudu a len vo viere tohto ľudu sa očitáme v správnej „tónine“, v ktorej môžeme chápať Sväté Písmo. Autentická interpretácia Biblie musí byť vždy v harmonickej zhode s vierou cirkvi. Preto svätý Hieronym istému kňazovi napísal: „Zostaň pevne primknutý k tradičnému učeniu, v ktorom si bol vyučený, aby si mohol podľa zdravej náuky povzbudzovať a vyvracať to, čo jej protirečí.“¹⁹

Pápežská biblická komisia s odvolaním sa na princíp, ktorý je vlastný aj modernej hermeneutike, vyhlásila: „Správne poznanie biblického textu je prístupné len tomu, kto má živý vzťah k tomu, o čom text hovorí.“²⁰ Toto všetko poukazuje na dôležitosť vzťahu medzi duchovným životom a interpretačnou odbornosťou. Veď „spolu s rastom života v Duchu, rastie v čitateľovi aj porozumenie skutočností, o ktorých hovorí biblický text“.²¹ Stupeň intenzity eklezialnej skúsenosti môže len posilňovať autentické porozumenie viery vo vzťahu k Božiemu slovu.

Na rozdiel od iných literárnych diel, pri Biblii je dôležité vyhnúť sa nebezpečeniu individualistického prístupu a uvedomiť si, že Božie slovo je nám dané práve na vytváranie spoločenstva, aby nás na našej ceste k Bohu zjednotilo s Pravdou. Je to slovo, ktoré sa obracia na každého osobne, ale je to aj slovo, ktoré vytvára spoločenstvo, buduje Cirkev. Preto z teologického hľadiska sa posvätný text musí vždy čítať v spoločenstve s Cirkvou.

6. Literárny a duchovný zmysel

Skúmajúc rozličné prístupové cesty k Biblii dnes, treba povedať aj to, že patristická a stredoveká tradícia nevlastnila také poznatky filozofického a historického druhu, aké má dnes k dispozícii moderná exegéza. Ale už vtedy dokázali biblisti rozoznať rozličné významy Písma, počínajúc literárnym, teda „zmysel, ktorý dávajú slová Písma a ktorý odkrýva exegéza podľa zásad správneho výkladu“.²²

¹⁷ PÁPEŽSKÁ BIBLICKÁ KOMISIA, Interpretácia Biblie v Cirkvi (15. apríla 1993), II, A, 3: Ench. Vat. 13, č. 3035.

¹⁸ HIERONYM: Commentariorum in Isaiam libri, Prol.: Patrologia Latina 24, 17.

¹⁹ HIERONYM: Epistula 52, 7: Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum 54, s. 426.

²⁰ PÁPEŽSKÁ BIBLICKÁ KOMISIA, Interpretácia Biblie v Cirkvi (15. apríla 1993), II, A, 2: Ench. Vat. 13, č. 2988.

²¹ PÁPEŽSKÁ BIBLICKÁ KOMISIA, Interpretácia Biblie v Cirkvi (15. apríla 1993), II, A, 2: Ench. Vat. 13, č. 2991.

²² Katechizmus Katolíckej cirkvi, 116.

Napríklad Tomáš Akvinský (1225 - 1274) tvrdil, že „všetky zmysly Biblie sa zakladajú na jednom, totiž na literárnom“.²³ Treba však pripomenúť, že v patristickej dobe a v stredoveku sa každá forma exegézy, a teda aj literárna, pestovala na základe viery a nebolo tu potrebné rozlišovanie medzi literárnym zmyslom a zmyslom náboženským.

V tejto súvislosti je vhodné pripomenúť klasickú zásadu, ktorá predstavuje vzťah medzi rozličnými významami Písma: „Littera gesta docet, quid credas allegoria, moralis quid agas, quo tendas anagogia“ (Literárny zmysel učí, čo sa stalo, alegorický, čo máš veriť, morálny, čo máš robiť, a anagógia, kam smerovať).²⁴

Tu možno jasne pozorovať jednotu a zároveň členenie medzi literárno-vedeckým a náboženským zmyslom. Samotný duchovný zmysel možno podeliť ešte na tri, vyjadrujúce obsah viery, morálky a eschatológie. Takže rešpektujúc vedeckosť a dôležitosť modernej historicko-kritickej metódy, stále sa učíme od patristickej exegézy, že „človek je verný biblickému textu len do takej miery, do akej sa v jadre jeho vyjadrenia snaží objaviť skutočnosť viery, ktorú text vyjadruje, a ak s touto skutočnosťou spája skúsenosť viery, prežívanej v našom svete“.²⁵

Opis toho, čo to znamená čítať Bibliu s vierou nachádzame aj vo vyjadrení Pápežskej biblickej komisie, ktorá definuje duchovný zmysel podľa kresťanskej viery ako „zmysel vyjadrený biblickými textami, keď sa čítajú pod vplyvom Ducha Svätého v kontexte Kristovho veľkonočného tajomstva a nového života, ktorý z neho vyplýva. Tento kontext skutočne existuje. Nový zákon v ňom vidí naplnenie Písom. Preto je normálne čítať Písma vo svetle tohto nového kontextu života v Duchu“.²⁶

7. Cesta vedy k hermeneutike viery

Vedecko-literárne čítanie Biblie a čítanie očami viery reflektuje vo svojej exhortácii Verbum Domini aj Benedikt XVI., ktorý píše: „Na to, aby sme sa mohli vrátiť k správne mu vzťahu medzi rôznymi zmyslami Písma, je potrebné pochopiť prechod medzi literou a duchom. Nejde o automatický alebo o spontánny prechod, skôr sa treba dostať ponad literu.“²⁷ V tejto súvislosti cituje svoj príhovor ku kultúrnej obci v Paríži: „Slovo samého Boha totiž nikdy nie je prítomné jednoducho v litere textu. Na jeho dosiahnutie je potrebná transcendencia, presiahnutie, teda taký proces porozumenia, ktorý sa necháva viesť vnútorným pohybom a zároveň sa preto musí stať aj životným procesom.“²⁸

Takýmto spôsobom zisťujeme, prečo opravdivý interpretačný proces nikdy nie je len intelektuálnym procesom, ale aj životným, pri ktorom sa vyžaduje plné zapojenie sa do spoločného života veriacich, teda „života podľa Ducha“ (porov. Gal 5, 16). Tento proces má istú vnútornú dramatickosť, lebo doň nevyhnutne vstupuje aj sloboda každého človeka.²⁹

Pavol z Tarzu v prvom storočí prežil tento prechod vo svojom živote naplno. Čo znamená presiahnutie litery a jej pochopenie vzhľadom na celok života, vyjadril radikálnym spô-

²³ THOMAS: Summa Theologiae, I, q. 1, art. 10, ad 1.

²⁴ AUGUSTÍN z DÁCIE: Rotulus pugillaris, I. Vyd. A. Walz: Angelicum 6 (1929) 256.

²⁵ PÁPEŽSKÁ BIBLICKÁ KOMISIA, Interpretácia Biblie v Cirkvi (15. apríla 1993), II, A, 2: Ench. Vat. 13, č. 2987.

²⁶ PÁPEŽSKÁ BIBLICKÁ KOMISIA, Interpretácia Biblie v Cirkvi (15. apríla 1993), II, B 2: Ench. Vat 13, č. 3003.

²⁷ BENEDIKT XVI.: Verbum Domini, čl. 38. Rím 2008.

²⁸ BENEDIKT XVI., Príhovor ku kultúrnej obci v „College des Bernardins“ v Paríži (12. septembra 2008): AAS 100 (2008), 726.

²⁹ Porov. BENEDIKT XVI.: Verbum Domini, čl. 38. Rím 2008.

sobom vetou: „Litera zabíja, kým Duch oživuje“ (2 Kor 3, 6). Pavol objavuje, že „Duch osloboditeľ má svoje meno a že sloboda má svoju vnútornú mieru: „Pán je Duch; a kde je Pánov Duch, tam je sloboda“ (2 Kor 3, 17). Duch osloboditeľ nie je jednoducho vlastná idea, vlastná vízia toho, kto vykladá text. Duch je Kristus a Kristus je Pán, ktorý ukazuje cestu“.³⁰

Je známe, aký dramatický a zároveň oslobodzujúci prechod zažil Aurelius Augustín. Uveril Biblii, ktorá sa mu na prvý pohľad javila plná protirečení. No vďaka prekročeniu litery - čo sa naučil od biskupa Ambróza prostredníctvom typologickej interpretácie, v ktorej je celý Starý zákon cestou k Ježišovi Kristovi - uveril samotnej litere a dovolilo mu to nájsť konečne odpoveď na hlboký nepokoj jeho duše, smädnej po pravde.³¹

Záver

Človek, ktorý zoberie do ruky literárne dielo Biblie, má pred sebou vždy niekoľko možností: buď sa bude opierať o sekulárnu racionalistickú hermeneutiku, alebo mu bude bližší prístup nazývaný lectio divina, alebo bude schopný skĺbiť obidva prístupy tak, objavil nadčasovú múdrosť Božieho slova. Benedikt XVI. napísal: „Absencia druhej metodologickej roviny spôsobuje vznik hlbokej priepasti medzi vedeckou exegézou a lectio divina. Práve odtiaľto niekedy pramení istá rozpačitosť...“³² Preto som považoval za potrebné poukázať na to, že dualizmus zbytočne vyvoláva neistotu a pochybnosť. Chcem vyjadriť presvedčenie, že plytké nazeranie na text Biblie môže viesť k indiferentizmu a skepticizmu, ale komplexné čítanie a rozjímanie prináša radosť a nádej, lebo odкрýva zmysel života.

O autorovi

Mons. Prof. ThDr. JCDr. Anton Fabian, PhD, prednáša rétoriku, homiletiku a pastorálnu teológiu na Teologickej fakulte v Košiciach. Je autorom monografií Teológia ohlasovania, Homiletika I. II, Rétorika, ako aj mnohých vedeckých a odborných článkov z oblasti ohlasovania a novej evanjelizácie. Súbor homílií A, B, C vydal pod názvom Vydarený život. Spolu s Júliusom Chalupom vydal homílie Studňa a pavučina.

fabian.ant50@gmail.com

Použitá literatúra

- AUGUSTINUS, Aurelius: Enarrationes in psalmos, 85, 7: Patrologia Latina 37, 1086.
AUGUSTÍN z DÁCIE: Rotulus pugillaris, I. Vyd. A. Walz: Angelicum 6 (1929) 256.
BENEDIKT XVI.: Verbum Domini, čl. 36. Rím 2008.
BENEDIKT XVI. *Prejav na 4. Národnom cirkevnom zasadaní v Taliansku, 2006*. In: AAS 98 (2006) 804-815.
BENEDIKT XVI. *Prejav na 12. generálnom zasadaní Synody biskupov, 2008*. In: Insegnamenti IV, 2 (2008) 493.
BENEDIKT XVI., Príhovor ku kultúrnej obci v „College des Bernardins“ v Paríži (12. septembra 2008): AAS 100 (2008), 722 – 723.
BENEDIKT XVI.: Generálna audiencia (9. januára 2008): Insegnamenti IV, 1 (2008), 41 – 45.

³⁰ Porov. BENEDIKT XVI., Príhovor ku kultúrnej obci v „College des Bernardins“ v Paríži (12. septembra 2008): AAS 100 (2008), 726.

³¹ Porov. BENEDIKT XVI.: Generálna audiencia (9. januára 2008): Insegnamenti IV, 1 (2008), 41 – 45.

³² BENEDIKT XVI., *Prejav na 12. generálnom zasadaní Synody biskupov (14. októbra 2008)*: Insegnamenti IV, 2 (2008), 493; porov. Propositio 26.

DRUHÝ VAT. KONCIL: Dei Verbum, čl. 25. Rím 1965.
HIERONYM: Commentariorum in Isaiam libri, Prol.: Patrologia Latina 24, 17.
HIERONYM: Epistula 52, 7: Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum 54, s. 426.
JÁN PAVOL II. *Fides et ratio*, 1998. In: AAS 91 (1999) čl. 55.
JOHNSON, L.T.: Evangelium podle Lukáše. Sacra Pagina. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2005, str. 81.
Katechizmus Katolíckej cirkvi 1997. Trnava : SSV 1999.
MASINI, M.: Lectio divina. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 1993.
ORIGENES, Epistula ad Gregorium, 3: Patrologia Graeca 11, 92.
PÁPEŽSKÁ BIBLICKÁ KOMISIA, Interpretácia Biblie v Cirkvi (15. apríla 1993), III, C, 1: Enchiridion Vaticanum 13, č. 3065.
SYNODA BISKUPOV: Záverečné posolstvo, III, 9. Rím 2008.
SYNODA BISKUPOV: Propositiones 9.22. Rím 2008.
THOMAS AQUINAS: Summa Theologiae, I, q. 1, art. 10, ad 1. Olomouc : Krystal 1937.